

Policy för fordon och tillämpningsanvisningar

Kungsbacka kommuns fordonspolicy ställer höga krav på de bilar vi använder. Alla bilar kommunen köper eller leasar ska uppfylla strikta miljö- och säkerhetskrav.

Ambitionen är att ha fordon som är både säkra och mindre miljöbelastande. Vilka typer av fordon vi kör är ett steg på vägen att nå kommunens miljömål.

Kommunfullmäktige tog beslut om fordonspolicyn 2013-09-10 och den trädde i kraft 2013-10-01.

Policy

Kungsbacka kommun har cirka 400 personbilar i sin organisation. Vi kan och bör styra sammansättningen av fordonsslottan och gör så genom en väsentlig skärpning av reglerna. Ambitionen är att ha en trafiksäker fordonsslotta som är energieffektiv och med ökande andel fossilfria drivmedel.

Detta medför att:

- Samtliga personbilar som köps in ska uppfylla kraven i då gällande statlig miljöbilsdefinition.
- Minst hälften av de lätta lastbilar som köps in ska uppfylla kraven.
- Bästa möjliga miljöteknik ska beaktas vid införskaffande av fordon.
- I nuläget prioriteras fordonsgas och kombineras med avtal om biogastillförsel, exempelvis så kallad Grön Gas.
- Biobränslefordon skall till minst 80 procent framföras på respektive biobränsle.
- Minst fem stjärnor i Euro NCAP-krocktester, eller enligt intyg från tillverkare att uppfylla motsvarande egenskaper.

- Fordon ska vara utrustade med antisladdsystem.
- Tjänstevikten hos personbilar ska inte understiga 900 kg och inte överstiga 1900 kg.
- Fordon som anskaffas för att användas mer än 1 år ska vara utrustade med ISA, Intelligent stöd för anpassning av hastighet.
- Körjournaler skall föras för samtliga fordon.

Tillämpning av policy för fordon

Från och med 2013-10-01 gäller följande för personbilar och lätta lastbilar i Kungsbäckas kommun förvaltningar:

- a) Samtliga personbilar som köps in ska uppfylla kraven i då gällande statlig miljöbilsdefinition (Vägförordning 2006:227)
- b) Minst hälften av de lätta lastbilar som köps in ska uppfylla kraven

Omfattning

Dessa tillämpningsanvisningar omfattar inköp, leasing, avveckling/byte, innehav och användning av samtliga fordon och arbetsmaskiner inom Kungsbäckas kommun förvaltningar.

Om det föreligger särskilda skäl att göra undantag från denna policy kan beslut om detta fattas i enskilda fall av berörd nämnd. Sådana beslut skall dokumenteras och kommuniceras i den årliga uppföljningen som nämns senare.

Krav		Miljö	Bränsle	Säkerhet
Personbil/lätt lastbil	Bensin och diesel	95 g + 0,0457 x (bilens tjänstevikt -1372 kg)*1		5 stjärnor Euro NCAP
	Etanol och gas	150 g + 0,0457 x (bilens tjänstevikt -1372 kg)*2	Fordonsgas prioriteras	Antisladdsystem
	Elfordon	37 kWh/100 km	Energieffektiva & förnybara bränslen prioriteras	Vikt 900-1900 kg
	Elhybrid/laddhybrid	95g/km		ISA (stöd för anpassning av hastighet) Dubbfria däck vintertid
Tunga fordon		Euro VI	Diesel & bensin miljöklass 1	ISA Videoutrustning för runt-om sikt
Arbetsmaskiner		Steg 3A (motorkrav) tom 2013 Steg 4 from 2014 Högst 8 år gamla Högst 5 år gamla i känsliga områden	Alkylatbränsle	

*1 exempelvis en bensindriven bil som väger 1500 kg får släppa ut maximalt 101 g koldioxid/km

*2 Exempelvis en gasdriven bil som väger 1500 kg får släppa ut maximalt 155, 85 g koldioxid/km

Miljö

Det finns två centrala miljörelaterade ambitioner med Kungsbackas policy för fordon.

1. Fordonsflottan som helhet ska vara energieffektiv för att hushålla med resurserna och hålla nere kostnader.
2. Kommunen ska eftersträva en hög andel biobränsle drivna fordon, detta för att minska fordonstransporternas miljöpåverkan samt öka resiliensen.

Personbilar och lätta lastbilar

Miljökrav

Bensin- och dieseldrivna fordon:

Modellens maximalt tillåtna koldioxidutsläpp = $95 \text{ g} + 0,0457 \times (\text{bilens tjänstevikt} - 1372 \text{ kg})$

Etanol- och gasdrivna fordon:

$150 \text{ g} + 0,0457 \times (\text{bilens tjänstevikt} - 1372 \text{ kg})$

Räkneexempel:

Bensin-dieselbil: 1000 kg	Miljöbil får släppa ut max: 78 g koldioxid/km
1500 kg	101 g koldioxid/km
2000 kg	124 g koldioxid/km

Etanol- och gasbil: 1000 kg miljöbil får släppa ut max 133 g koldioxid/km

Elfordon

För eldrivna fordon gäller att energiförbrukningen maximalt får vara 37 kWh elenergi per 100 kilometer.

Elhybrider/laddhybrider

Fordon med maximalt fyra sittplatser utöver förarplatsen samt små lätta lastbilar och lätta bussar upp till c:a 2 000 kg tjänstevikt, ska släppa ut högst 95 g koldioxid per kilometer.

Bränsle

Kungsbacka kommuns förvaltningar ska i första hand välja energieffektiva fordon som tankas så långt möjligt med förnyelsebara drivmedel.

I nuläget prioriteras fordonsgas och kombineras med avtal om biogastillförsel, exempelvis så kallad Grön Gas. Biobränsle drivna fordon skall till minst 80 % framföras på respektive biobränsle.

Trafiksäkerhet

Kungsbacka kommun har en policy och en handlingsplan för en drogfri arbetsplats som innebär ett absolut förbud för alla att vara påverkade av eller bruka droger i arbetet. Förare som använder kommunens fordon är ansvariga för att vara nyktra och drogfria. Den som använder medicin som kan medföra symptom som kan äventyra trafiksäkerheten får inte köra fordon i tjänsten.

Vid misstanke om alkohol- och/eller drogpåverkan ska omgående åtgärder vidtas enligt Kungsbacka kommuns handlingsplan för en drogfri arbetsplats.

Kommunen har ett ansvar för arbetstagarnas resor och transporter i tjänsten. Det är därför viktigt att våra fordon håller en hög trafiksäkerhet. Genom att vi inom kommunen använder oss av mycket trafiksäkra fordon skapar vi en god arbetsmiljö samt en ökad generell trafiksäkerhet i kommunen.

Utöver krav ges dessutom ett antal rekommendationer om bland annat fordonsval, alkohol och förarstöd, äldre fordon, privatägda fordon och upphandling av transporttjänster.

Fordon som används inom Kungsbacka kommuns förvaltningar bör inte vara äldre än åtta år. Genom att ha en fordonsflotta som är relativt ny säkerställer vi en hög trafiksäkerhet och god miljömässighet.

Alla lätta och tunga fordon som köps, leasas eller hyrs för minst 1 års användning ska vara utrustade med Intelligent stöd för anpassning av hastighet (ISA).

Kraven nedan gäller vid införskaffande av nyttillverkade fordon.

Krav på personbilar som köps in ny tillverkade:

- a) Minst fem stjärnor i Euro NCAP-krocktester, eller enligt intyg från tillverkare att uppfylla motsvarande egenskaper.
- b) Antisladdsystem.
- c) Tjänstevikten hos personbilar ska inte understiga 900 kg och inte överstiga 1900 kg.

Krav på lätta lastbilar och lätta bussar som köps in ny tillverkade:

- a) Krockkuddar på förarplats och passagerarplats fram
- b) Huvudstöd och trepunktsbälte på de platser som används
- c) Antisladdsystem

ISA

Fordon som köps, leasas eller hyrs för minst 1 års användning ska vara utrustade med Intelligent stöd för anpassning av hastighet (ISA). ISA är teknik som med ljudsignaler eller liknande hjälper föraren att undvika att överskrida lagstadgad hastighet.

Däck

Vid vinterväglag ska dubbfria vinterdäck användas. Alla dubbfria vinterdäck ska vara tillverkade för nordiska förhållanden. Mönsterdjupet på vinterdäcken ska vara minst 4 mm.

Fordon som saknar antisladdsystem och som används mycket i landsbygd eller områden där halkbekämpning är begränsad får utrustas med dubbade vinterdäck vid vinterväglag. Detta ska dokumenteras i det fordonsregister som kommunen använder.

Sommardäck ska användas sommartid. Detta krav motiveras av att dubbfria vinterdäck har sämre trafiksäkerhetsegenskaper än sommardäck under den varma årstiden. Mönsterdjupet på sommardäcken ska vara minst 3 mm.

Arbetsmaskiner och tunga fordon

Kungsbacka kommun ska sträva efter att använda arbetsmaskiner och lastbilar som uppfyller höga miljö- och säkerhetskrav.

Grundkrav

Tunga fordon som införskaffas ska uppfylla Euro VI. Fordon ska ej vara äldre än 10 år, undantag från detta ska dokumenteras och förklaras.

Krockskyddande egenskaper

Inga krav ställs på fordonens trafiksäkerhetsegenskaper vid inköp av tunga fordon. Det finns för närvarande inga oberoende kriterier för att bedöma trafiksäkerhetsegenskaper hos ett tungt fordon.

ISA

Fordon som köps, leasas eller hyrs för minst 1 års användning ska vara utrustade med Intelligent stöd för anpassning av hastighet (ISA). ISA är teknik som med ljudsignaler eller liknande hjälper föraren att undvika att överskrida lagstadgad hastighet.

Videoutrustning för runtom-sikt

Nyttillverkade tunga lastbilar som köps eller hyrs för minst 1 års användning ska vara utrustade med videokamera och skärm i förarhytten som ger föraren möjlighet att hålla uppsikt runt fordonet. Syftet med sådan utrustning är att minska olycksriskerna när fordonet backas och används i trånga utrymmen.

Däck

Tunga lastbilar och bussar ska vara utrustade med vinterdäck vid vinterväglag om det finns lämpliga däck att tillgå. I dagsläget finns inte vinterdäck att köpa till alla typer av tunga fordon.

Drivmedel

Dieselbränsle och bensin ska uppfylla kraven för miljöklass 1 eller likvärdigt.

Alkylatbränsle ska användas för bensindrivna arbetsmaskiners och arbetsredskaps motorer i de fall dessa inte är försedda med katalytisk rening.

Bränslen som bidrar till minskad energiåtgång och/eller förbättrad miljöprestanda men som inte till alla delar uppfyller kraven för miljöklass 1 kan få användas efter överenskommelse med beställaren.

Ekonomiska konsekvenser

De miljö- och säkerhetskrav som vi här ställer på kommunens fordon medför en merkostnad. Anledningen till detta är att vi aktivt väljer att styra mot en ökande andel gasdrivna fordon och dessa är som regel något dyrare än konventionella bensin- och dieseldrivna fordon.

Kraven att enbart välja fordon med hög krockskyddande förmåga innebär ingen merkostnad för kommunen. Säkra modeller är inte generellt dyrare än mindre säkra modeller i samma storleksklass och fordonskategori. Ett undantag utgörs av de allra minsta och billigaste bilmodellerna där tillverkaren kan spara kostnader genom att minimera säkerhetsutrustningen, men sådana fordon används inte i kommunflottan.

Att installera Intelligent stöd för anpassning av hastighet (ISA) i ett fordon kostar 5 000- 10 000 kr i engångskostnad. Det är maximalt 5 procent av totalkostnaden för en personbil. Kungsbacka skaffar vanligen cirka 50-75 nya fordon årligen och den sammanlagda investeringskostnaden blir då 250 000-750 000 kr.

Efter installation av ISA brukar bränsleförbrukningen minska med 5-10 procent eftersom körstilen blir mjukare och jämnare. Investeringskostnaden blir högre men driftkostnaderna lägre och totalkostnaden för staden bedöms inte öka. Motivet att införa ISA är främst bättre trafiksäkerhet, men utrustningen är dessutom bra av miljöskäl eftersom utsläppen minskar av lägre bränsleförbrukning per mil.

Stöd och uppföljning

För att Policy för fordon samt tillämpningsanvisningar ska få genomslag krävs att inköpare och användare finner relevant information och vet vilka krav som gäller. Kommunstyrelsens förvaltning har här en samordnande roll.

KSF kommer att stödja kommunens organisationer med information om miljö- och trafiksäkerhetskraven.

För att säkerställa att kommunens fordon används på rätt sätt skall körjournal föras i samtliga fordon.

Av körjournalen skall man åtminstone kunna utläsa:

- Datum och mätarställning vid resans start samt varifrån resan startade
- Ärende samt vilka platser/företag/kontaktpersoner man besökt
- Hur många kilometer som körts vid respektive tillfälle
- Datum och mätarställning vid resans slut samt var resan avslutades
- Mätarställning då fordonet togs i tjänst, mätarställning vid årets början samt mätarställning vid årets slut
- Mängd bränsle och pris ska även noteras vid varje tankningstillfälle

Följande skall årligen följas upp av respektive förvaltning/bolag:

- Genomgång av införskaffade fordon och hur dessa lever upp till kommunens upphandlingspolicy, tillämpningsföreskrifter för denna samt aktuell policy för fordon med tillhörande tillämpning.
- Inköpt bränsle, sammanställt med kostnader och koldioxidutsläpp för dessa (ska följas upp för miljömålsuppföljningen).
- Åldersfördelningen och motorgeneration på fordon och arbetsmaskiner
- Utbetalad milersättning för privat bil i tjänsten

Eventuella punkter där förvaltningen inte följer riktlinjerna skall åtgärdas.

Förvaltningschefen är ansvarig för uppföljning och förslag till hantering av eventuella avvikelser. Uppföljningen behandlas av kommunstyrelsens förvaltning årligen. Uppföljningen ska göras inför årsredovisningen.

I syfte att underlätta uppföljningen bör någon form av gemensamt system för administration av kommunens fordon införas.

Rekommendationer

Förvaltningar och bolag rekommenderas hantera fordon och upphandling på ett sätt som ytterligare kan förbättra trafiksäkerheten enligt bilaga 1.

BILAGA 1

Rekommendationer om utrustning, beteendestöd och upphandling

Följande rekommendationer är tänkta som vägledning och stöd för förvaltningar och bolag. Här ges inga generella rekommendationer utan ansvariga uppmanas ta ställning i enskilda fall och så långt möjligt tillämpa förslagen nedan.

Kommunen har som ambition att införa en del av dessa rekommendationer som krav i kommande uppdateringar.

Montera alkolås på fordon som körs mycket

Lätta och tunga fordon som används mycket, exempelvis 1 000-1 500 mil per år eller mer bör utrustas med alkolås. Alkolås är en teknik som kopplas till bilens startmekanism och säkerställer att föraren inte har otillåten mängd alkohol i blodet.

Alkolås kostar 10-15 000 kr i installationskostnad. Utrustningen kräver lite övning innan förarna känner sig bekväma med tekniken. Det krävs också att arbetsgivaren har rutiner för att hantera situationer om förare registreras med alkohol i blodet. Om alkolås installeras i fordon som körs mycket är investeringen kostnadseffektiv, det vill säga att utgiften är väl motiverad i förhållande till den trafiksäkerhetsnytta som uppnås.

Välj rätt typ av fordon till personresor

Personbilar har konstruktioner som generellt sett ger bättre krockskydd än lätta transportfordon. Personbilarnas krockskyddande förmåga är också lättare att jämföra eftersom nästan alla modeller testas av organisationen Euro NCAP. Transportbilar testas inte. När kommunen köper och hyr fordon som i huvudsak ska användas till persontransporter bör man därför alltid välja personbilar om det finns modeller som passar för ändamålet.

När kommunen köper in transportfordon (lätta lastbilar och lätta bussar) bör man välja modeller som förekommer även i personbilsutförande om det är möjligt. Eftersom personbilsmodeller vanligen är testade av Euro NCAP ger det köparen möjlighet att bedöma de krockskyddande egenskaperna även hos transportbilsmodellen, och välja en modell med bra krockskydd.

Avveckla äldre fordon

Äldre fordon har generellt sett sämre krockskyddande konstruktion än moderna modeller. Dessutom försämras säkerheten ytterligare av att material slits och åldras. Därför bör fordon som körs mycket i kommunen inte vara alltför gamla. Personbilar, lätta lastbilar och lätta bussar som körs mer än 1 500 mil per år bör avvecklas när de är äldre än 8 år räknat från första registreringsdatum.

Privatägd bil i tjänsten

Privatägda bilar bör ej användas för tjänsteresor. Om privatägda bilar planmässigt och regelbundet används i tjänsten bör arbetsgivaren ställa trafiksäkerhetskrav på fordonen. Arbetsgivaren rekommenderas så långt möjligt tillämpa samma krav som statliga Trafikverket gör i sin resepolicy. Se ”Minimikrav på bilar som används i tjänsten”, Trafikverkets mötes- och resepolicy daterad 2010-08-20.

Tilläggsutrustning och förarutbildning

Det finns ytterligare utrustning och tillbehör som kan vara bra för trafiksäkerheten. Här anges några exempel.

- Automatiska varnings- och bromssystem som identifierar olycksrisker i körbanan under färd.
- Bältespåminnare ska finnas på samtliga platser, motsvarande 3 poäng enligt Euro NCAP:s krav eller motsvarande.
- Brandsläckare, reflexväst och första hjälpen-utrustning.
- Farthållare
- Förarutbildningar som lär ut trafiksäkert körsätt, körning i halt väglag etc.

Trafiksäkert beteende

Kungsbacka kommun ansvarar som arbetsgivare för att de anställda får stöd och uppmuntran att färdas trafiksäkert. Det handlar exempelvis om att se till att bilbälte alltid används, att de anställda framför fordonen på ett ansvarsfullt och trafiksäkert sätt och att man anpassar körstilen till rådande omständigheter.

Beslutad av: Kommunfullmäktige i protokoll KF § 114/14

Ansvarig förvaltning: Kommunstyrelsens förvaltning

Kontakt: Kungsbacka direkt 0300-83 40 00, info@kungsbacka.se

